

Міністерство освіти і науки України
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра історії та культури української мови

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

«УКРАЇНСЬКА МОВА (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)»

підготовки бакалавра

спеціальності 014 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)»
освітньо-професійної програми «Середня освіта. Біологія, природознавство,
здоров'я людини»

Луцьк – 2023

Силабус нормативного освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)» підготовки бакалавра для студентів *галузі знань* 01 «Освіта/Педагогіка», *спеціальності* 014 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», *освітньо-професійної програми* «Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини», форма навчання – денна, за навчальним планом, затвердженим 2023 року.

Розробник: Омельковець Р.С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри історії та культури української мови

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:
кандидат біологічних наук, доцент

Дмитроца О.Р.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри історії та культури української мови

Протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Завідувач кафедри:

проф. Богдан С.К.

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 «Освіта/Педагогіка», 014 «Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)», «Середня освіта. Біологія, природознавство, здоров'я людини», бакалавр	Нормативна
Кількість годин/кредитів 90/3		Рік навчання 1
		Семестр 1
		Лекції ____ год.
ІНДЗ: немає		Практичні (семінарські) 42 год.
	Самостійна робота 42 год.	
	Консультації 6 год.	
		Форма контролю: екзамен

II. Інформація про викладача

Омельковець Руслана Степанівна

Кандидат філологічних наук

Доцент

Доцент кафедри історії та культури української мови

Контактна інформація +380661762112, omelkovets.ruslana@vnu.edu.ua

Дні занять: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Комунікація зі студентами: електронною поштою; через Viber; через форум для спілкування електронного освітнього ресурсу «Українська мова за професійним спрямуванням» (<http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=621>), реєстрація на який відбувається на початку вивчення курсу; на заняттях згідно з розкладом та за графіком консультацій.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Курс «Українська мова за професійним спрямуванням» є важливим навчальним компонентом у підготовці фахівців різних спеціальностей. Він має на меті ознайомити студентів із особливостями комунікації в діловій та науковій сферах. Курс покликаний забезпечити оволодіння всіма стильовими тонкощами української мови та сформувати вміння послуговуватися ними в

діловій сфері, дає змогу опанувати прийомами та практичними навичками укладання конкретних документів, дає можливість засвоїти державну мову на рівні вільного володіння в офіційному спілкуванні, формувати особистість, зокрема її фахові мовленнєві уміння, виховувати національно свідомих громадян України.

2. Пререквізити

Попередньо студент повинен прослухати шкільний курс із української мови.

Постреквізити

Знання, уміння і навички, що здобуваються в процесі вивчення української мови за професійним спрямуванням можуть бути використані під час вивчення ряду дисциплін, передбачених навчальними планами підготовки бакалавра вищеназваних спеціальностей.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою викладання освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є формування комунікативної компетентності студентів, вироблення навичок оптимальної мовної поведінки у професійній сфері, сприйняття й відтворення фахових текстів, засвоєння лексики і термінології свого фаху, вибір комунікативно виправданих мовних засобів, послуговування різними типами словників.

Основними завданнями вивчення освітнього компонента «Українська мова (за професійним спрямуванням)» є формування у студентів чіткого і правильного розуміння ролі державної мови у професійній діяльності, забезпечення досконалого володіння нормами сучасної української літературної мови (орфоепічними, лексичними, орфографічними, морфологічними, словотвірними, синтаксичними, пунктуаційними, стилістичними) та дотримання вимог культури усного й писемного мовлення, формування у студентів навичок роботи з Українським правописом, лінгвістичними словниками, довідниками; вироблення навичок самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні; розвиток творчого мислення студентів; формування навичок оперування фаховою термінологією, редагування, коригування та перекладу наукових текстів.

4. Результати навчання (компетентності)

До кінця навчання студенти будуть компетентними у таких питаннях:

ЗК 2. Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку.

ЗК 3. Здатність чітко та послідовно висловлюватися усно або письмово на теми, що стосуються різноманітних фахових питань українською мовою.

ЗК 10. Здатність адаптуватися до динамічного сьогодення та майбутнього, діяти в новій ситуації, готовність застосовувати набутий досвід для збереження власного здоров'я та здоров'я інших.

ФК 2. Здатність орієнтуватися у світовому та національному освітньо-науковому просторі у контексті необхідного постійного розширення знань з різних галузей наук для підвищення професійної майстерності.

ФК 3. Здатність розуміти та використовувати біологічні поняття, закони, концепції, вчення й теорії біології для пояснення та розвитку в учнів розуміння цілісності та взаємозалежності живих систем і організмів.

ФК 5. Здатність застосовувати сучасні методи дослідження біологічних об'єктів, планувати та проводити наукові дослідження з біології та на межі предметних галузей, здійснювати їх інформаційне та методичне забезпечення, інтерпретувати дані та робити висновки, готувати результати наукових робіт до оприлюднення.

ФК 10. Здатність реалізовувати загальну модель процесу навчання до комплексного планування та організації освітнього процесу з біології, природознавства та основ здоров'я в школі з підготовкою аналітичної звітної документації навчання учнів.

ФК 13. Здатність до педагогічного спілкування у рідному та іншомовному середовищі, нестандартного вирішення комунікативних завдань, які виникають у процесі педагогічного спілкування; до мотивації та переконання, уміння уникати конфліктів і, в разі потреби, розв'язувати їх.

ПРН 7. Розуміти значення культури як форми людського існування, вміти цінувати біорізноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами поваги, толерантності, діалогу і співробітництва, формувати свідоме ставлення до екологічних проблем, усвідомлення біосферної етики.

ПРН 8. Уміти спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань з використанням наукових термінів, визнаних у фаховому середовищі; використовувати іншомовні джерела для отримання інформації біологічного, природознавчого, здоров'язберігаючого або педагогічного змісту.

ПРН 13. Уміти аналізувати державні нормативні документи для планування і конструювання основних видів навчальної діяльності учнів, створення рівноправного і справедливого освітнього середовища.

ПРН 18. Володіти, з дотриманням етичних норм, уміннями формувати комунікаційну стратегію з колегами, соціальними партнерами, учнями й вихованцями та їхніми батьками; володіти засобами рефлексії, навичками оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності й обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

5. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1 Законодавчі та нормативно-стильові основи професійного спілкування						
Тема 1. Державна мова – мова професійного спілкування	6	-	2	3	1	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 4
Тема 2. Основи культури української мови	9	-	6	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 3
Тема 3. Стили сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні	7	-	4	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 3
Разом за змістовим модулем 1	22	-	12	9	1	10
Змістовий модуль 2. Професійна комунікація						
Тема 4. Спілкування як інструмент професійної діяльності	5	-	2	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 2
Тема 5. Риторика і мистецтво презентації	6	-	3	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 2
Тема 6. Культура усного фахового спілкування	5	-	2	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 2
Тема 7. Форми колективного обговорення професійних проблем	7	-	3	3	1	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 2

2	Разом за змістовим модулем	23	-	10	12	1	8
Змістовий модуль 3. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації. Наукова комунікація як складова фахової діяльності							
	Тема 8. Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації	9	-	4	3	2	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 3
	Тема 9. Документація з кадрово-контрактних питань	5	-	2	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 3
	Тема 10. Довідково-інформаційні документи	5	-	2	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 3
	Тема 11. Етикет службового листування	5	-	2	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 3
	Тема 12. Українська термінологія у професійному спілкуванні	6	-	1	3	2	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 3
	Тема 13. Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні	11	-	8	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 4
	Тема 14. Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	4	-	1	3	-	ДС, Т, ДБ, РЗ/К, ІНДЗ, РМГ, Р / 3
3	Разом за змістовим модулем	45	-	20	21	4	22
Усього годин / балів		90	-	42	42	6	40
Види підсумкових робіт:							
Модульна контрольна робота							60

Модульна контрольна робота за змістовим модулем 1 (Тести)						20
Модульна контрольна робота за змістовим модулем 2 (Тести)						20
Модульна контрольна робота за змістовим модулем 3 (Тести)						20
ІНДЗ						-
Форма підсумкового контролю: екзамен						60
Всього годин / балів	90	-	42	42	6	100

* ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, РМГ – робота в малих групах, Р – реферат.

Тематичний план практичних занять

№ за/п	Тема	К-ть годин	Бали
1.	Культура мови професійного спілкування та її складові	2	2
2.	Комунікативна компетенція як важлива складова діяльності будь-якого фахівця	2	2
3.	Мовний етикет та його роль у формуванні професійної компетентності	2	2
4.	Стилі сучасної української літературної мови у професійному спілкуванні	2	2
5.	Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності	2	2
6.	Текст як форма реалізації мовнопрофесійної діяльності	2	2
7.	Публічний виступ як важливий засіб комунікації переконання.. Мистецтво аргументації	2	2
8.	Презентація як різновид публічного мовлення	2	2
9.	Усне фахове спілкування та його особливості. Співбесіда як особлива форма фахового спілкування	2	2
10.	Колективні форми фахового спілкування	2	2
11.	Колективні форми фахового спілкування	2	2
12.	Ділові папери як засіб писемної професійної комунікації	2	2
13.	Документація з кадрово-контрактних питань	2	2
14.	Довідково-інформаційні документи	2	2
15.	Етикет ділового листування	2	2
16.	Українська термінологія у професійному спілкуванні	2	2
17.	Термінологія обраного фаху	2	2
18.	Науковий стиль і його засоби у професійному спілкуванні	2	2
19.	Оформлювання результатів наукової діяльності	2	2
20.	Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	2	1
21.	Проблеми перекладу і редагування наукових текстів	2	1
Усього		42	40

6. Завдання для самостійного опрацювання

1. Тенденції розвитку української мови на сучасному етапі.
2. Засоби забезпечення статусу престижу української мови: історичний досвід.
3. Комунікативні ознаки культури української мови. Мовні норми.

4. Труднощі української словозміни та словопоєднання.
5. Соціопсихолінгвістичний аспект культури мови.
6. Гендерні аспекти спілкування.
7. Невербальні засоби спілкування.
8. Мовні засоби переконування.
9. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації.
10. Дискусія, полеміка, диспут як різновид суперечки.
11. Особливості текстів кадрово-контрактних документів.
12. Термінологія обраного фаху.
13. Становлення і розвиток наукового стилю.
14. Анотування і реферування наукових праць.
15. Науковий етикет. Наукова дискусія та її правила.
16. Калькування елементів близькоспоріднених мов. Переклад термінів.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента. Курс організований у вигляді практичних занять та консультацій і спрямований на опанування теоретичних основ української мови за професійним спрямуванням і формування навичок, необхідних у майбутній професійній діяльності. Студенти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття відповідно до розкладу. Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>. Готуватися до практичних занять та контрольних робіт потрібно за посібником: *Омельковець Р.С. Українська мова за професійним спрямуванням: Матеріали до вивчення курсу. 3-тє вид., переробл. та доповн. Луцьк : П.П. Іванюк В.П., 2019. 150 с., електронним освітнім ресурсом: Омельковець Р.С. Українська мова за професійним спрямуванням. Електронний освітній ресурс. Рекомендовано науково-методичною радою Східноєвропейського національного університету, (протокол № 8 від 17 квітня 2019 р.). URL: <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=621> (дата звернення: 25.05.2021) та джерелами, рекомендованими до кожного заняття.*

Усі завдання належить виконувати у визначений викладачем час. Письмові – оформляти відповідно до вимог щодо такого виду робіт.

Консультації в позааудиторний час відбуваються щоп'ятниці (15:00–16:00, корп. С).

Студент може відпрацювати пропущені заняття:

- 1) під час проведення консультацій викладачем;
- 2) самостійно, використовуючи електронний освітній ресурс «Українська мова за професійним спрямуванням» (<http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=621>);
- 3) консультуючись із викладачем онлайн.

Оцінювання здійснюється відповідно до [Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань студентів Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) за 100-бальною шкалою і складається із суми

балів за поточний контроль знань (максимум 40 балів) і балів за підсумковий контроль – іспит (60 балів). Поточне оцінювання відбувається на кожному практичному занятті (максимум 2 бали).

Формою проміжного контролю знань студентів за модуль є *модульні контрольні роботи* (МКР). МКР пишеться після завершення вивчення всіх тем з модуля на останньому занятті. Формою проведення МКР є тестування. За одну МКР студент може отримати максимально 20 балів. Максимальна кількість балів, які може набрати студент за усі модульні контрольні роботи – 60.

У разі наявності документа, що засвідчує навчання на сертифікованих курсах, онлайн-курсах, які дотичні до тем дисципліни, можливе зарахування певної кількості годин, відповідно до [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#).

У разі переходу на дистанційну форму навчання викладання курсу відбувається на платформі дистанційного навчання ВНУ імені Лесі Українки з використанням електронного освітнього ресурсу «Українська мова за професійним спрямуванням» (URL: <http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=621>) відповідно до [Положення про дистанційне навчання](#) та додаткових розпоряджень ректорату.

Розклад занять розміщено на сайті навчального відділу ВНУ: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Розклад консультацій розміщено на дошці оголошень кафедри історії та культури української мови.

Політика щодо академічної доброчесності. Рекомендовано уникати копіювання чужих думок, ідей та напрацювань без покликань на автора, джерело; під час виконання завдань не привласнювати результати інтелектуальної діяльності інших осіб. Заохочуються власні пошуки, творчі й дослідницькі підходи до роботи.

Викладач і студент мають дотримуватись [ст. 42 Закону України «Про освіту»](#). Усі студенти повинні ознайомитись із основними положеннями [Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#) та [Ініціативою академічної доброчесності та якості освіти – Academic IQ](#).

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Виконання усіх форм робіт, які підлягають оцінюванню, відбувається в строго визначені розкладом терміни. Пропущення з поважних причин теми чи заняття можуть бути відпрацьовані під час консультацій. Терміни підсумкового контролю, ліквідації академічної заборгованості визначає розклад заліково-екзаменаційної сесії.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль – іспит (у вигляді тестів). Тестова база налічує понад 600 завдань, які рівномірно охоплюють усі теми ОК.

Оцінювання знань студентів здійснюється за результатами поточного й модульного контролю. Якщо підсумкова оцінка становить не менше 75 балів, то за згодою студента, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з ОК.

У випадку, якщо підсумкова оцінка менше 75 балів, або за бажання підвищити рейтинг, студент складає іспит у формі *тесту*. При цьому на іспит вноситься *60 балів*, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Тестування відбувається за допомогою тестової підсистеми платформи Moodle, студенту пропонується 30 тестових завдань трьох рівнів складності. Задання першого рівня оцінюються в 1 бал, а другого й третього, відповідно, в 2 та 3 бали (разом *60 балів*).

Для складання іспиту потрібно набрати не менше 60 балів за 100-бальною шкалою.

Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

(для роботи онлайн із вказаними та іншими посібниками й інтернет-ресурсами перейдіть на електронний освітній ресурс «Українська мова за професійним спрямуванням» (<http://194.44.187.60/moodle/course/view.php?id=621>))

Основна

1. Загнітко А.П., Данилюк І. Г. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування. Донецьк: БАО, 2017. 480 с.
2. Зубков М. Норми й культура української мови фахової спрямованости за оновленим правописом. Київ : Арій, 2020. 608 с.
3. Кацавець Р.С. Українська мова: усна і писемна (ділове спрямування). Навчальний посібник. Київ : Алерта, 2020. 264 с.

4. Новий український правопис. Київ : ТОВ «Центр учбової літератури», 2019. 282 с.

5. Омельковець Р.С. Українська мова за професійним спрямуванням : Матеріали до вивчення курсу. 3-тє вид., переробл. та доповн. Луцьк : П.П. Іванюк В.П., 2019. 150 с.

6. Українська мова (за професійним спрямуванням): зб. тестових завдань для студентів вищих навчальних закладів / С.К. Богдан (відп. ред.), Л.В. Голоюх, І. П. Левчук [та ін.]. 5-тє вид., переробл. та доповн. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. 204 с.

7. Шевчук С., Клименко І. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. 5-тє вид., виправ. і доповнен. Київ : Алерта, 2019. 640 с.

Додаткова

1. Азарова Л.Є., Стадній А.С., Радомська Л.А. «Українська мова (за професійним спрямуванням) у таблицях і схемах» для студентів І курсу: навчальний посібник. Вінниця : ВНТУ, 2018. 176 с.

2. Береза Т. Слова, що нас збагачують: словник вишуканої української мови. Львів : Апріорі, 2016. 384 с.

3. Гапонова Л.Є., Чумакова Г.А. Наукова комунікація як складова фахової діяльності: навч. посіб. Дніпропетровськ : НМетАУ, 2016. 52 с.

4. Голоскевич Г. Правописний словник. Львів : Апріорі, 2020. 648 с.

5. Кизилова В.В. Риторика з основами культури й техніки мовлення: навч. посіб. для студ. закл. вищої освіти. Старобільськ : Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка», 2018. 114 с.

6. Кисіль Г.Г., Черногуз О.Ф. Українська мова: культура мовлення медика: навч. посіб. Київ : ВСВ «Медицина», 2018. 464 с.

7. Козаченко Г.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник . 2-ге вид., випр. Київ : ВСВ Медицина, 2017. 334 с.

8. Колоїз Ж.В., Березовська-Савчук Н.А. Українська мова професійного спілкування в аспекті теорії стилів та культури мовлення : практикум / за ред. проф. Колоїз Ж.В. Кривий Ріг : ФОП Маринченко С.В., 2019. 131 с.

9. Савченко Л. Розмовляй українською правильно. Харків : Фоліо, 2018. 192 с.

10. Терлак З. Пунктуаційний словник-довідник. Львів : Апріорі, 2019. 396 с.

11. Українська мова (за професійним спрямуванням) : підруч. для студ. вищих навч. закл. : у 2-х ч. Ч. 1 : Нормативність як основа літературної мови / О.С. Черемська, В.Г. Сухенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. 226 с.

12. Яворський А.Ю. Лінгвістичні та логічні засади редагування : збірник завдань і вправ. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 168 с.